

Substraatsector ligt op koers met transitie, compost blijft lastig

Han de Groot: 'Het gaat goed, de hele keten werkt mee'

Voor de substraatketen is 2025 het eerste ijkmoment op het pad naar duurzamer substraat. En het gaat goed, blijkt uit voorlopige cijfers. Han de Groot, directeur van brancheorganisatie De VPN, en Rob Bierman, actief betrokken lid en commercieel manager bij Lensli Substrates, geven uitleg over het hoe en waarom van het convenant en over de situatie op de substraat- en grondstoffenmarkt.

Auteur: Jan van Staalduinen

Ruim twee jaar geleden ondertekenden de Nederlandse overheid en een aantal brancheorganisaties (Glastuinbouw Nederland, LTO Nederland, NFO, Tuinbranche Nederland, VBN, VGB, BVOR en De VPN) het 'Convenant milieupotgronden en substraten'. Hierin is vastgelegd dat producenten en gebruikers van substraten stapsgewijs toewerken naar verduurzaming en in 2050 alleen nog substraten toepassen die voor ten minste 90 procent zijn samengesteld uit hernieuwbare grondstoffen en geen negatieve impact hebben op milieu en klimaat.

Het zal niemand ontgaan zijn dat de substraatbranche al jaren bezig is om de verduurzaming vorm en inhoud te geven. Veel kwekers hebben op dat vlak al stappen gezet. Het convenant is in die zin geen beginpunt, maar een document dat gemeenschappelijke doelen verwoordt en concreet maakt. Desondanks leven er nog veel vragen over de voortgang en over de impact

van de transitie, zowel op de keten als geheel als op individuele bedrijven.

Meer hernieuwbare grondstoffen

Volgend jaar moeten de eerste tussendoelstellingen van het convenant worden gehaald. Het gebruik van hernieuwbare grondstoffen voor professioneel gebruik moet dan gemiddeld 35 procent bedragen, terwijl de lat voor consumentensubstraat op 60 procent hernieuwbare grondstoffen ligt. Er dient dan ook minimaal 600.000 m3 compost in te worden verwerkt, pakweg het dubbele van de hoeveelheid in 2019. Verder is afgesproken om dan alleen nog verantwoord gewonnen veen te gebruiken (conform RPP-label of gelijkwaardig). Gaan we dat met elkaar halen?

'Met hernieuwbare grondstoffen liggen we goed op koers, al gaat het niet vanzelf en is met name de professionele markt uitdagend', zegt De Groot. 'Substraatproducenten hebben hard

gewerkt om grotere volumes van consistente en hoge kwaliteit beschikbaar te krijgen. Om de volumes in de jaren die voor ons liggen verder te laten stijgen, moet er nog wel veel gebeuren op het vlak van grondstofvoorziening, kwaliteitsborging, footprintberekeningen en innovatie, zowel bij onze leden als bij hun afnemers. Boomkwekerijen horen daar zeker bij.'

Wereldspelers in innovatie

De Nederlandse substraatbedrijven vertegenwoordigen tien procent van de mondiale productie en lopen qua kennis en innovatie voorop. Ook kennisinstellingen zoals Stichting RHP en Wageningen University & Research (WUR) dragen daaraan bij. Verreweg de meeste bedrijven zijn aangesloten bij de Vereniging Potgrond- en Substraatfabrikanten Nederland (De VPN), die hun belangen internationaal behartigt. De 17 leden realiseren met ongeveer duizend medewerkers een jaarlijkse omzet van zo'n 425 miljoen euro. Van het totale in Nederland geproduceerde substraatvolume (7,6 miljoen m³, inclusief steen- en glaswol) vindt ruim 4 miljoen kuub zijn weg naar de binnenlandse professionele tuinbouw en groensector. Eén miljoen kuub gaat naar de consumentenmarkt en ongeveer 2,5 miljoen kuub wordt geëxporteerd naar (overwegend) omliggende landen.

Internationale context

De mondiale vraag naar substraten groeit hard en zal volgens Wagenings onderzoek tot 2050 ruimschoots verviervoudigen. Een logische consequentie hiervan is dat de grondstoffen-

markt onder druk blijft staan, temeer vanwege toenemende internationale druk om veenwinning aan banden te leggen en veen te vervangen door hernieuwbare grondstoffen.

'Hoewel slechts een fractie van de totale hoeveelheid gewonnen veen verwerkt wordt in teelsubstraten, en er nog geen Nederlandse of Europese wetgeving is om het gebruik voor dat doel te reguleren, nemen De VPN en haar leden de signalen uiterst serieus', zo vervolgt de directeur van De VPN. 'Daardoor konden we in 2021 snel schakelen en samen met andere stakeholders een convenant tot stand brengen dat internationaal met respect is ontvangen. Een belangrijk winstpunt van het convenant is dat de discussie zich niet meer toespitst op veenvrij substraat, maar op duurzaam geproduceerd substraat van hernieuwbare grondstoffen met een lage milieufootprint. Het rekenmodel waarmee die footprint bepaald moet worden op basis van levenscyclusanalyse, komt in 2025 beschikbaar.'

Investeren in innovatie en begeleiding

Rob Bierman stelt vast dat de sector aardig op koers ligt, mede dankzij goede anticipatie en goede begeleiding van kwekers die al werk maakten van verduurzaming. 'Er is van meerdere kanten hard aan getrokken en dat moeten we blijven doen om de transitie op stoom te houden', zegt hij. 'Wij doen dat door te blijven investeren in onderzoek, innovatie, grondstofvoorziening en klantbegeleiding.' Kwekers moeten volgens Bierman beseffen dat ook zij huiswerk moeten doen: 'Substraten met

minder veen en een groter aandeel hernieuwbare grondstoffen hebben wezenlijk een ander karakter en zijn minder vergevingsgezind. Ze vergen een intensievere monitoring en een andere aansturing van onder andere de bemesting en watergift. Daar is in dit blad al meerdere keren over geschreven en ik ga daar nu niet dieper op in, maar we kunnen het belang hiervan niet genoeg benadrukken.'

Compost

Hoewel de meeste doelstellingen voor de korte termijn haalbaar lijken, vormen de ambities rond compost een lastige hobbel, vinden De Groot en Bierman. 'Dat heeft alles te maken met de beperkte beschikbaarheid van relatief schone compost uit hout- en snoeiafval en de hogere risico's die gepaard gaan met de inzet van gft-compost', merkt Bierman op. 'Wij begrijpen de wens en de noodzaak om alle compost een goede bestemming te geven, maar dat mag niet tot onverantwoorde risico's leiden voor onze klanten. Kwaliteitsborging en risicobeperking krijgen in dat verband onverminderd aandacht.'

De Groot vult aan: 'Onze leden doen hun best om compost waar mogelijk en verantwoord een plaats te geven. Daar valt misschien nog wat winst te behalen. Tegelijkertijd blijven wij in gesprek met alle stakeholders, om te blijven uitgaan van realistische doelstellingen en oog te houden voor knelpunten en kwetsbare marktsegmenten, zoals dat van uitgangsmateriaal. Goede communicatie met alle betrokkenen in de substraatketen, inclusief de retail, is essentieel om het convenant te laten slagen en internationaal navolging te laten krijgen. Duitsland heeft daar al oren naar; hopelijk krijgen we ook andere landen mee in de evenwichtige transitie die in Nederland is omarmd.'

Wie zich wil verdiepen in het volledige convenant, kan daarvoor terecht op de website van De VPN.

Rob Bierman: 'Kwekers moeten beseffen dat ook zij huiswerk moeten doen.'

Han de Groot

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!